

رايونىمىز ەمدەۋ بايلىغىن زاپاس ساقتاۋدى كۈشەيتىپ،

بۇقارانىڭ ەمدەلەش، ۋادارى ـ دارمەك سىستەمىسى قاجاتىن بار كۈشپەن قاتناماسىز ەتتى

كومىتەتتى يارتىبا باششلىق گرۇپپاسىنىڭ مۇشەسى فىڭ دۇڭ بىلاي دەپ تانىستردى؛ بۇكىل رايونداى 3 ـ دارەجەلى، 2 ـ دارەجەلى ۈكىمەت شىپاخانىلارى مەن نەگىزگى ساتى ەمدەشۇ ـ دەنساۋلىق ساقتاۋ قۇرىلمىھادى تۈگەلدەي ەمدەشۇ بىرىككەن تۇلعاىنا قاتناسىپ، تۇرلىشە دارەجەلى دەمدەشۇ قۇرىلمىھادىنىڭ فۇنكىتسىيالىق ورنىن تۇراقتاندىرۋ ـ دى تىباقتاندىرىپ، ەمدەشۇ بىرىككەن تۇلعاىنىڭ شىكى بولگىنىدە جوعارى ـ تومەن بولىپ دىياگنوز قويۇ مەھنايىز ـ مەن بىرىكىلسىز دەندىردى. ەمدەشۇ بىرىككەن تۇلعاىس ـ نىڭ شىكى جاسىل ارناسىن قۇرىپ، بالىتساعا جاتۇدى ال ـ دىمەن ورنالاستىرۇ، تەكسەرۋدى، ساراۋۇدى الدىمەن ورنالاستىرۇ سىياقتار بويىنشا قىزمەت وتەدى. سونمەن بىرگە، قاراستى اۋماقتاعى ساپالى ەمدەشۇ بايلىغىن بىرىكتىرىپ، 3 ـ دارەجەلى شىپاخانىلاردىڭ باىعتامالى كو ـ مەكتەسۇ ـ سۇيەملەدەشۇ قىزمەتنى ۇزدىكىسىز تەرەڭدەتىپ، 2 ـ ، 3 ـ دارەجەلى شىپاخانىلاردىڭ ساپالى ەمدەشۇ بايلىغىن تومەنگە ەتۇسىرىپ، كوپ ەتۇرلى كومەكتەسۇ ـ سۇيەمەل ـ دەشۇ ۇلگىسىن قولدانىپ، نەگىزگى ساتى شىپاخانىلارنىڭ جالپىلىق قابىلەتىن جوعارىلاتىپ، نەگىزگى ساتى ەمدەشۇ، دەنساۋلىق ساقتاۋ قۇرىلمىھادىنىڭ ۇنەمى كەزدەسەتىن اۋرۇلاردى، كوپ تۇنلاتىن اۋرۇلاردى قۇتقارۇ ـ ەمدەشۇ قابىلەتىن جوعارىلاتىپ، تۇرىنداردى نەگىزگى ساتىعا بارىپ الدىمەن دىياگنوز قويىدىرۇعا جەتەكتەشۇ كەرەك. سونمەن بىرگە، قوسالىق (رۇقسات ەتىلگەن) بەلگىلەند ـ گەن شىپاخانا، بەلگىلەنگەن شىپاخانا، ەمدەشۇ بىرىككەن تۇلعاىى جانە ەمدەشۇ بىرىككەن تۇلعاىنىڭ سىرتقى سەل ـ بەستىگىندەكى 3 ـ دارەجەلى ۇنيۋەرسال شىپاخانا اراسىن ـ داعى باسقا جەرگە اپارىپ ەمدەتۇ مەھنايىز مەن كەمەلدەند ـ دىرۇ كەرەك.

فىڭ دۇڭ بىلاي دەپ تانىستردى؛ اۋتونومىيالى را ـ يوندىق پارتكوم مەن ۈكىمەت ۋادارى ـ دارمەك زاپاسى قىزمەتىنە وسكەلەڭ ەمان بەرىپ، ەمدەشۇ قۇرىلمىھادىن، ۋادارى ـ دارمەك اينالىم كاسپورىندارىن ۋادارى ـ دارمەك ـ تى ساتىپ الۇ، ساقتاۋ تەبىئىن ارتتىرۇعا قۇزاپ، ەمدەشۇ قۇرىلمىھادىنىڭ، ۋادارى ـ دارمەك دۇكەندەرنىڭ قالىپتى جۇمىس جۇرگىزۇنە شىنايى كەپىلدىك ەتىپ، بۇقارانىڭ يىتتەرنەت جەلىسىندە، يىتتەرنەت جەلىسىنەن تىسقارى قا ـ تىستىى ۋادارى ـ دارمەكتەردى ساتىپ الۇ ارناسىن بىرىكىلسىز دەندىردى.

كەلەسى قادامدا، رايونىمىز ”سالاماتتىقى ساقتاۋ، سالىھاتى اۋرۇلاردان ساقتانۇ“ نىسانىن ارقاۋ ەتىپ، قىز ـ مەتنى لىگەرلەتۇ بارسىنداى كورنەكتى قايشلىقتار مەن ماسەلەلەردى ويداعىداي شەشپ، ەمدەشۇ بايلىغىن كەڭەيتۇ ـ دى تەز ارادا ورنىداپ، ۋادارى ـ دارمەكپەن جانە تەكسىرۇ ـ سىناۋ رەاكىيۇمەن قامداۋ تەبىئىن ارتتىرىپ، ەتۇينىدى ادام ـ دار شوغىرىن تۇرگە، دارەجەگە ەبولسىپ باسقارۇدى، قىزمەت وتەۋدى ويداعىداي سىستەيدى.

انار بۇلت لەزدىك شۇلىى

”بىرگە بولىمدى بولۇ“ كوڭىل كۇيى جارامىدى

□ **شۇي چىڭگۇاڭ**

ماڭايىمىزداعى بارغان سايىن كوبەيىپ كەلە جاتقان ”بولىمدى بولغاندارغا“ قاراتا، ادامدار ومېكرونغا قالىپتى مامىلە جاساۋەن بىرگە، ۋوزنىڭ جانە وتباسىنداىماردىڭ قورغانۇنا ەتپىتى دە كوڭىل ەبولدى. الاپدا، ”ەرتە مە، كەش پە، ايتەۋىر بولىمدى بولادى ەكەنېىز، ونان گورى، كوپىشلىك بىرگە بولىمدى بولساق ەيون سىياقتى“، ”ەرتە بولىمدى بولساق، ەرتەرەك الاڭسىز بولامىز“ دەگەنگە سە ـ نەتتىدەر دە جوق ەمەس. ۇيرۇس الدىندا ساپىرلى دا ۇمىت ـ كەر بولۇ قاجەتتى، ەپىرات، ”بىرگە بولىمدى بولۇ“ دەيتىن كوڭىل كۇيدە بولۇ جارامىدى.

ەمدەشۇ تارىتىبەن لىپ قاراعاندا، ۇيرۇستىڭ ۇتتىلىعى تومەندەگىنەمەن، تارالۇ جىلدامدىعى تەزدەپ، ”بىرگە بولم ـ دى بولۇ“، ”وقاسى جوق“ دەگەندەر الدا ـ جالدا تۇتاس تۇل ـ ھالىق قوعامدىق كوڭىل كۇيگە اينالىپ، الدا ـ جالدا بارلىق ادام قورغانۇدى بوساڭسىتا، جۇمىدالۇدىڭ قاۋىرت مەزگىلى كۇن لىگەرى كەلىپ، قىزۇ امبولاتورپاسىنىڭ كەپتەلىسكەن جاعدايىن جارىققا شعارىپ، ەمدەشۇ جۇيەسىنە وراسان زور قىسىم ەتۇسىرۇ مۇمكىن. بۇدان سىرت، ەدال جۇڭ نانىشان اكادەمىك ەسكەرت ـ كەندەي، ”بىرگە بولىمدى بولۇدان“ جاڭا وزگەرگەن ۇيرۇس قالاھىساي ۇڭاي پايدا بولدى.

قوعامدىق تارتىپتەن لىپ قاراعاندا، ”بىرگە بولىمدى بولۇ“ ەپىر مەزگىل شىنىدە كەيىىر ورنىنداردىڭ، تارالۇلار ـ دىڭ قىزمەتىن ”قىستلىتاياڭ“ كۇيگە ەتۇسىرىپ، قالىپتى قو ـ عامدىق اينالىسقا قىپال جاساپ، قوعامدىق اينالىمنىڭ جالىپى

ئىدەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىلدەشۇ مەن ەكونومىكىالىق، قوعامدىق دامۇدى ئىبر تۇتاس جوسپارالىق

قارتتارغا ۋاكسىنا ەگۋدە قانداي تىپىمدار بار

قارتاردىڭ ۋاكسىنا ەكتىرۋنە قايتىگەندە اناعۇرلىم قولايلىلىق جاساۋعا بولادى

_____ بەدەلدى ماماندار ئىدەتتەن ساقتانۇ جونىىدەگى قولامتىلى ماسەلەلەرگە جاۋاپ بەردى

رەاكسىيا بەرگەندەر، مەسالى، اسىرە سەزىم ـ تىلدىق شوك، كومەكەي سۇلى سىىگى؛ جەدەل جۇقپالى اۋرۇدىڭ قىزۇ مەزگىلىدە ۋاكسىنانى كەشەۋىلدەتىپ ەگۇ؛ سالىھاتى سوزلىھالى اۋرۇلار شۇغىل قوزعالغان مەز ـ گىلدە ۋاكسىنانى كەشەۋىلدەتىپ ەگۇ، مە ـ سالى، جىمىيالىق ەمدەشۇ جۇرگىزىلىپ جاتقان وسپە اۋرۇلارى ناۋقاستارى، جوعا ـ رى قان قىسىم حاۋىپ بەلگىسى بار ناۋقاس ـ تاز، ايدارشا ارتەريانىڭ قاتايۇننان بولاتىن جۇرەك اۋرۇنىنا شالدىققان ناۋقاستار جۇرەك توسىلۇ، وزىندەگى يېمۇنىيەتىنىڭ نەرىۋ جۇيەسى اۋرۇى اسقىنۇ مەزگىلىدە، ئالما اۋرۇى بار ناۋقاستار ناۋقاسى ۇست ـ ەان مەزگىلىدە ۋاكسىنا كەشەۋىلدەتىپ ەكىلدەدى. ويتكەنى سالىھاتى سوزلىھالى اۋرۇعا شالدىققان ناۋقاستىڭ ۇمىرى اقىر ـ عى مەزگىلگە وتكەن بولادى.

2. سسۇراۋ: قارتتاردىڭ ۋاكسىنا ەكتىرۇنە قايتىكەندە قولايلىلىق جاساۋعا بولادى؟

جاۋاپ: «قارتتارغا جاڭا تىپتى ايدار ـ شا ۇيرۇس ۋاكسىناسىن ەگۇ قىزمەتىن كۇشەيتۇ جوباسىندا» مىنالار ايقىن بەلگە ـ لەندى؛ جەر ـ جەر الدىڭعى مەرزىمىدەگى خالىققا قولايلى ۇنىمىدى شارالاردى جال ـ ھاستىرىپ، ۇزدىكىسىز قارتتاردىڭ جاسىل ارناسىن اشۇ، ۋاقىتتىق ەگۇ ەتۇيىنى، ۋاكسىنا ەگۇ جىلجىھالى كولگى سىياقتى شارالار ارقىلى قارتتارغا ەڭ جوعارى شەكتە قولايلىلىق جاراتۇى كەرەك. مۇگە ـ دەك نەمەسە جارتىلاي مۇگەدەك قارتتار جونىەن ەاندا دىياگنوز قويۇ جانە ۋاكسىنا ەگۇ تاجىرىبەسى مول ەمدەشۇ قىزمەتكەرلە

□ **شىنخۇا اگەنتىسىنىڭ ەتىلىشىى**

قارتتاردىڭ جاڭا تىپتى ايدارشا ۇيرۇ ـ سىمەن جۇمىدالەاننان كەيىنگى سالىھاتى ناۋقاسقا شالدىعۇ جانە ۇلۇ قاتەرىن تومەند ـ دەتىپ، قارتتارغا جاڭا تىپتى ايدارشا ۇيرۇس ۋاكسىناسىن ەگۇ قىزمەتىن ونان ارى جەدەل لىگەرلەتۇ ەتۇشنى، مەمىلەكەت ـ تىك كەڭەستىڭ بىرلەسىپ ساقتانۇ، بىرلە ـ سىپ تىزگىندەشۇ مەھنايىمى جالپىلىق گرۇپپاسى تايانۇدا «قارتتارغا جاڭا تىپتى ايدارشا ۇيرۇس ۋاكسىناسىن ەگۇ قىزمەتىن كۇشەيتۇ جوباسىن» باسىپ تاراتتى. قارت ـ تارغا ۋاكسىنا ەگۇدەگى تىپىمدار قالاي بەل ـ گىلەنەدى؟ قارتتارغا ۋاكسىنا ەگۇگە قايت ـ كەندە اناعۇرلىم قولايلىلىق جاساۋعا بولادى؟ قوعامدىق قولامتىلى ماسەلەلەردى ارقاۋ ەتىپ، مەمىلەكەتنىڭ كەڭەستىڭ بىرلە ـ سىپ ساقتانۇ، بىرلەسىپ تىزگىندەشۇ مەھنايىزىم ـ دەگى قاتىستى ماماندار جاۋاپ قايتاردى.

1. سسۇراۋ: قارتتارغا ۋاكسىنا ەگۇدە باسنى قانداي تىپىمدار بار؟

جاۋاپ: «قارتتارغا جاڭا تىپتى ايدار ـ شا ۇيرۇس ۋاكسىناسىن ەگۇ قىزمەتىن كۇشەيتۇ جوباسىندا» مىنالار ايقىن بەلگە ـ لەندى؛ ەگۇگە تىپىم ۇيعارىمەن جاساۋ بو ـ يىنشا كۇرىستان وتكىىزۇدى بىرتىندەپ ورسىتەتىپ، ەمدەشۇ قىزمەتكەرلەرنىڭ ەگۇگە تىپىم سالۇ جونىدە ىلمىي تۇجىرىم جاساۋنا جەتەكىشلىك ەتۇ كەرەك.

قازىر قارتتارغا ۋاكسىنا ەگۇدە تىپىم، نەگىزىنەن، مىناداي 4 ۇتۇرلى جاعايدا بولادى؛ بۇرىن ۋاكسىنا ەككەن كەزدە اۋىر دارەجەدە اسىرە سەزىمىتالدىق

جاڭا تىپتى ايدارشا ۇيرۇسىپەن جۇمىدالۇشالار ۇوزنىڭ دەنە

قۇتلى مەن بۇرىنغى اۋرۇ تارىخىنا قاراي ۋادارى ـ دارمەكتى قالاي پايدالانغانى ۇجون

كوشا دايىن ۋادىرنى تاڭداپ شىسە بولغانى“. لي فىڭسىن بىلاي دەدى: دەنە قۇتلىنى سۇقى، ادەتتە ۇڭاي تۇماۋراتانن نەمەسە مۇرىنى بىستەلەتىن، ماڭقا اعاتىن ادامدار زۇكام تۇيىرىشكىن نەمەسە مەملەكەت جار ـ يالاعان دارىلەردى تاڭداپ پايدالانۇنىنا بولادى. اۋرۇدىڭ اسقىنۇنا بايپالانىستى بۇكىل دەنە سىرقىراۋ، جۇرەگى اينۇ سىياقتى اۋرۇ بەلگىلەرى بايقالسا، ونىڭ ۇستىنە ۇلكەن دارەتى جاقسى بولماسا، سۇنىقتى ايداپ دىمقىلدى الاستاۋ تۇيىرىش ـ گى، وكپەنى تازالاپ ۇنتى ايداۋ تۇيىرىش ـ گى سىياقتى جۇڭگوشا دارىلەردى تاڭداپ پايدالانۇ ەتپىس؛ كوكباۋىر مەن اسقازاندا سۇقى بولسا ۇشى ۇڭاي وتەدى، مۇنداي جاعايدا يىننا كاپسۇلامى نەمەسە يىننا تاپلەتكاسى، يىننا سۇن تاڭداپ پايدالانۇ قاجەت؛ دەنە قۇتلى ەپىرشاما جاقسى بولپ، تاماعى اۋىرىپ نەمەسە ۇڭاي جو ـ تەلەتىن بولسا قۇفاڭ بىجحاۋدى تاڭداپ پايدالانۇ كەرەك؛ جايىشلىقتا ۇلكەن دارەت جىبەلسە لىيانخۇاچىڭ جۇقپالى اۋرۇلاردان الاستاۋ كاپسۇلامى نەمەسە تۇيىرىشكى، جىنخۇاچىڭ تۇماۋدان الاستاۋ تۇيىرىشكى، وكپەنى تازالاپ ۇدى قايتارۇ تۇيىرىشكى، دىمقىلدى الاستاپ ۇنتى ايداۋ تۇيىرىشكى سىياقتىلاردى تاڭداپ پايدالانۇ كەرەك.

ەرەكشە جاعداي بولماسا، جۇكتى ايلەلدەر ۋادى نىشپەۋى، مۇمكىندىكىتكى با ـ رىنشا تاماقتانۇ نەمەسە فىزىكالىق ۋادىس ار ـ قىلى تەمپەراتۇرانى تومەندەتۇدى؛ بالا ەمە ـ زىپ جۇرگەن مەزگىلدە ەگەر بالا ەمىزبەسە، ۋادىرنى لايىغىندا ەشۇدى، بالالارغا ۋادىرنى تۇسىندىرمەسە نەمەسە دەنە سالىھانغا قاراي ازىتىپ شىكىزۇدى ۇسىنىس ەتەمىز.

باۋىر، بۇيرەك قىزمەتى ەلسىز ناۋ ـ قاستار ۋادىرنى جۇڭگوشا شىپاگەردىڭ نە ـ مەسە ارناۋلى شىپاگەردىڭ جەتەكىشلىگىندە

رىن تاڭداپ جىبەرىپ، ۋاكسىنا ەگۇ شاعىن اترەتسىن قۇرۇ، ەكتىرگەننەن كەيىنگى باقلاشۇ كەزىندە قاجەتتى ۇنەملىك قولدا ـ نىلاتىن جابىدىقتار مەن دارىلەردى الا ەجۇرۇ، ۇيلەرگە بارىپ ۋاكسىنا ەگۇ قىزمەت وتەشۇمەن قامداشۇ كەرەك.

جوبادا تاغى مىنالار ايقىن بەلگىلەند ـ دى؛ ۋاكسىنا ەگۇ بارسىنىدا، ”ۇشتىى تەكسىرەشۇ، جەتنى دۇرىستاۋ، ەبرىدى انىقتاۋ“ جانە ساقىتق ۋاكسىناسىن ەگۇ قىزمەتىن ارنا ـ عا ەتۇسىرۇ ئالايى بويىنشا قاتاڭ جۇمىس سىستەۋدەن سىرت، قارتتارغا مۇقيات، بىجاعاتتى تۇردە ويداعىداي ەتۇسىندىرىپ، قارتتاردىڭ سۇراۋىنا ساپىرلىلىقپەن جاۋاپ بەرىپ، قارت ـ تىاردىڭ دەنساۋلىق جاعدايىنا نازار اۋدا ـ رىپ، ساقىتق ۋاكسىناسىن ەگۇگە قىزمەت وتەۋدىڭ نىتالىلىغىن ارتتىرۇ كەرەك.

قاتىستى بەلگىلەمەلەرگە ساي، جەر ـ جەردەگى دەنساۋلىق ساقتاۋ، سالاماتتىق تارالۇلارى ۋاكسىنا ەكتىرگەن ورنىنداردا 2 ـ دارەجەلىدەن جوعارى جالپىلىق شىپاخانا ـ لاردىڭ شۇغىل دىياگنوز قويۇ، شۇغىل قۇتقارۇ قىزمەتكەرلەرنىڭ تۇيىدە تۇرىپ قاتناماسىزداندىرىلۇى، شۇغىل قۇتقارۇ جاب ـ دىقتارى مەن ۋادارى ـ دارمەكتەرى بولۇى، 120 شۇغىل قۇتقارۇ اۋتوموبىلى سول جەردىڭ وزىندە كۇزەتتە تۇرۇى، 2 ـ دا ـ رەجەلىدەن جوعارى جالپىلىق شىپاخانىلار ـ دىڭ قۇتقارۇ ـ ەمدەشۇ جاسىل ارناسى بولۇى سىندى ”ەتورت بولۇ“ تالايىن تىبا ـ ناقتاندىرىپ، ۋاكسىنا ەگۇ حاۋىپسىزدىگىنە كەپىلدىك ەتۇى كەرەك.

(شىنخۇا اگەنتىسىنىڭ 12 ـ ايدىڭ 19 ـ كۇنى بەييجىڭنەن بەرگەن خابارى)

شىنخۇا اگەنتىسىنىڭ 12 ـ ايدىڭ 19 ـ كۇنى بەييجىڭنەن بەرگەن خابارى

شىنخۇا اگەنتىسىنىڭ 12 ـ ايدىڭ 19 ـ كۇنى بەييجىڭنەن بەرگەن خابارى

ەشۇى ەتپىسى ـ قاينىتاپا ۋادىرىنى ەشۇ بارسىنىدا ەگەر جۇرەك اينۇ، ۇشى ۇتۇ، دەكېىرسىزدەشۇ، دەمى قىسىلۇ سىياقتى جاب ـ سىزدانۇ جايىتتەرى بايقالسا، ۋادىرنى دەر كەزىندە توقتاتىپ، اۋرۇ جاعدايىنا قاراي ەپىر جاقىتى ەتۇى قاجەت. ادەتتە، ۋادى توقتاتىلغاننان كەيىن، جاپسىزدانۇ رەاكسىياسى نەگىزىنەن جوبىلادى؛ بۇرىن جوعارى قان قىسىم، ايدارشا ارتەريانىڭ قابىنۇنان بولاتىن جۇرەك اۋرۇى، سوزلىھالى وكپە قا ـ بىنىۋى، دەمىكپە، قانتىنى نەسەپ اۋرۇى سىياقتى اۋرۇى بار ناۋقاستار بۇرىنغى دارىلە ـ رىن، ەسوز جوق، جالعاستى ۇشىپ، قان قە ـ سىمى، قانداغى قانت، سوزلىھالى وكپە سىياقتى ناۋقاستارىن ويداعىداي تىزگىندەشۇ ەتپىس، بۇل جاڭا تىپتى ايدارشا ۇيرۇس وكپە قابىنۇنان ساۋىغۇعا اناعۇرلىم ەتپىمدى.

”جۇمىدالۇ بارسىنىدا، كوپتەگەن ادامدار قاينىتالاي قىزسا نەمەسە باسقا دا اۋرۇ بەلگىلەرى بايقالسا، تۇماۋ ۋادىرسىن، سىتىق قايتارۇ ۋادىرسىن، جۇڭگوشا دايىن ۋادىرنى شىشەدى، كوپىشلىككە تاماشا كوڭىل كۇيدى ساقتاۋدى، تۇماۋ ۋادىرىسە ـ نىڭ ەپىر تۇرىنە سىستىقتى قايتىارپ ۇنتىى ايداۋ ۋادىرسىنىڭ ەپىر ەتۇرىن نەمەسە سىرتقى بەلگىلەردى ەمدەيتىن قاينىتاپا دا ـ رىنىڭ ەپىر ەتۇرىن، ياكى جۇڭگوشا دايىن ۋادىرنىڭ ەپىر ەتۇرىن قوسىپ ەشۇدى ۇسىنىس ەتەمىز“. لي فىڭسىن بىلاي دەدى: ۋادىر ـ دارمەكنىڭ ۇش ۇلەستىك ۇتى بولادى، ۋادىرنى بەتالىدى سىستەتسە، باۋىر، بۇيرەك قىزمەتىنە اۋىر زىيان جەتكىزەدى. ادەتتەگى جاعايدا، جۇڭگوشا دارىلەردى قوسىپ پايدالانۇ ۇيلەسىمىىز، بىلايشا ايتە ـ قاندا، قاينىتاپا ۋادىرى شىكەندە جۇڭگوشا دايىن دارىلەردى ەشۇدىڭ قاجەتى جوق؛ جۇڭگوشا دايىن دارىلەردى شىكەندە قايد ـ ناپتاي دارىلەردى ەشۇدىڭ قاجەتى جوق.

^[1] پوچتا ئومومىرى: 830028، ايلىق باغاسى 19 يۋان، جىلدىق باغاسى 228 يۋان

^[2] جارىناما باسقارماسى: 5593341، تاراتۇ ورتالىغى: 5593062، ئومومىر، تاراتۇ ورتالىغى: 5593062